

חסד ואמת

פרשת נח

א. "נמרוד גבור ציד לפני ה' י, ט

"ובני כוש... וכוש ילד את נמרוד הוא החל להיות גבור בארץ... על כן יאמר נמרוד גבור ציד לפני ה' י, ו-ט. בפסוקים אלו אנו מבחינים בדקדוק פלאי: בפסוק ז' התורה מונה את חמשת בני כוש: סבא וחבילה סבתא ורעמה וסבתכה. כאן לא הוזכר ככל לידת בנו השישי 'נמרוד'. לסיפור לידתו ישנו פסוק בפני עצמו, פסוק ח': וכוש ילד את נמרוד וכו' - על הדקדוק העצום עמד בעל "זרע ברך" ויישבו על פי המסופר בחז"ל כדלהלן: ב'תנא-דבי- אליהו' מסופר על ויכוח שערך אברהם אבינו ע"ה עם נמרוד: נמרוד ניסה למנוע מאברהם לשבור את האלילים של תרח אביו, וטען לפניו: "וכי אין אתה יודע שאני אדון של כל המעשים, והחמה והלבנה והכוכבים והמזלות, ובני האדם מלפני יוצאים כולם? ולמה אתה מאבד את אלוהי"?... ומסופר שם על כמה תשובות ניצחות שהשיב לו אברהם, ששולבו יחד עם בקשת "הוכחות" מנמרוד, על הצהרתו המשעשעת כי הוא ה"אדון" של כל המעשים... בין שאר הדברים שדרש ממנו אברהם, היה, שיראה את כוחו בעצירת השמש ממהלכו וכדומה, ונמרוד כמוכן לא היה מסוגל לכך. אמר לו אברהם לאחר מכן: "אל תתמה בלבך, כי לא אדון העולם אתה-בנו של כוש אתה! ואם אדון העולם אתה למה לא הצלת את אביך מן המיתה? - אלא כשם שלא הצלת את אביך מן המיתה כך אתה לא תוכל להינצל מן המיתה!"... אפסיותו וערמומיותו של נמרוד נתגלו לעיני כל. התורה באה להדגיש את העובדה, כי איננו אדון עולם כפי שהוא מנסה להחזיק את עצמו, אלא 'בנו של כוש אתה!' - כך תירץ הרב הנ"ל. והוא נפלא. לכאורה התורה מאריכה לספר ולהלל את שבחו הגדול של נמרוד: "הוא החל להיות גיבור בארץ", ודבר זה בלתי מובן, מדוע ולמה התורה מעידה על גבורתו של אותו נבזה, ובכך מהללת את הרשע. יותר מזה, עצם "גבורתו" המודגשת בפסוק נראית לכאורה מגוחכת- וכי 'גבורה' היא להיות "גיבור ציד"? אך לפי חז"ל שהבאנו, יומתק לנו היטב ביאור אריכות הפסוקים, כך: בפסוק ז' מוזכרים רק חמישה מתוך ששת בני כוש, כי כולם החשיבו את נמרוד לאלוה, וכ"אלוה" לא נולד מאב ואם כלל. עד שבא אברהם אבינו וגילה את ה"סוד", כי מדובר בסך הכל בבנו השישי של כוש... וזהו הנאמר בפסוק ח': "וכוש ילד את נמרוד". עד עתה לא ידעו את העבודה הזאת. אבל עכשיו הוכח לעיני כולם כי בסך הכל ילוד אשה הוא, ואין להפליג כל-כך אודות "גבורתו" - כל גבורתו היא גבורת הארץ בלבד - 'והוא החל להיות גיבור בארץ' - בעבר, היה מחזיק את עצמו במרמה כאלוה, כעת כשנולד אברהם ופרסם את אחיזת עיניו. נודע לכולם כי מדובר בגיבור 'בארץ' בלבד. אדם פשוט כמו שאר בני האדם. כך שהפסוק מתכוון לגנות אותו ולא לשבחו. כאשר נודע לכולם על "ייחוסו" של נמרוד והתגלה כמה הערים על הבריות, וצד אותם בפיו, הפך סיפורו של נמרוד להיות כמשל נלעג בפי הבריות: "על כן יאמר נמרוד גיבור ציד לפני ה'". התורה בעצם לא באה כלל לשבח ולהלל את אותו רשע, ההפך- הדגשה זו 'הוא החל להיות גיבור בארץ' היא בעצם זלזול בנמרוד שהחזיק את עצמו לאלוה, למרות שבסך הכול הנו בן תמותה.

ב. "אלה תולדות נח נח" י, ט

המדרש פירש את כפל הלשון "נח נח" - שהיה נח לעליונים ונח לתחתונים. וכן מפורש בזוהר הקדוש (בראשית נח, ב) שהיה "נייחא- לעילאין נייחא -לתתאין" נוח למעלה ולמטה, ויש לבאר כוונת הדברים מה באות שתי דרגות אלו ללמדנו? השם 'נח' נגזר מלשון מנוחה. במנוחה מצינו שני סוגים: מנוחה רוחנית- המגיעה אל האדם על ידי קיום המצוות ועסק התורה, מנוחה זו מוגדרת "נוח למעלה". מנוחה גשמית- המגיעה לאדם מתמת השפע והעושר שניתן לו, ונקרא "נוח למטה". נח זכה לשתי דרגות של מנוחה, הן מנוחה רוחנית והן מנוחה גשמית. ובוה באה התורה ללמדנו דרך נאותה לצדיקים: בהגיע האדם "למנוחה רוחנית" מחמת עבודתו את השם יתברך, משפיעים עליו מן השמיים גם "מנוחה גשמית" כגמול למעשיו, כך שנוסף על השפע הרוחני, מושפע עליו "שפע" גשמי, העומד והמסייע אותו להשלמה עצמית, בכל חלקי העבודה. להשגת השלמות נדרשים שלושה תנאים בסיסיים: 'איש צדיק', 'תמים', ו'בדרותיו'. 'איש צדיק' זהו התנאי הראשוני: להיות צדיק משחר נעוריו. התנאי השני, 'תמים' - שיהיה שלם בצדקתו. שלמות זאת כוונתה שקיום המצוות כולן יהיו כלפיו באותה דרגה של חשק והתלהבות, ככולן ינהג באותה דרגת השלמות- שלם בצדקותו. זו דרכו של הצדיק ביחס אל עצמו, אולם נוסף לזה זקוק לתנאי שלישי: 'בדרותיו' - מצד אחד תהיה דעתו מעורבת עם הבריות, עם בני דורו, אך יחד עם זאת, לא ייגרר אחריהם חלילה ויכשל בחטא, אלא גם במצב זה עומד הוא על משמרתו, והרי הוא "איש צדיק תמים". וכאשר אמרנו, אם זכה האדם לשלמות משולשת זו. מביא על עצמו שפע רוחני ושפע גשמי גם יחד.

חכמת חיים

א. "אם אתה לא יודע לתת, מי לימד אותך לבקש?"

ב. "לא ברב חיל נצחון המלחמה"

ג. "עזור לאדם לפני שלא יהיה למי לעזור"

לעילוי נשמת אסתר (סטלה) בת שמחה

אמן